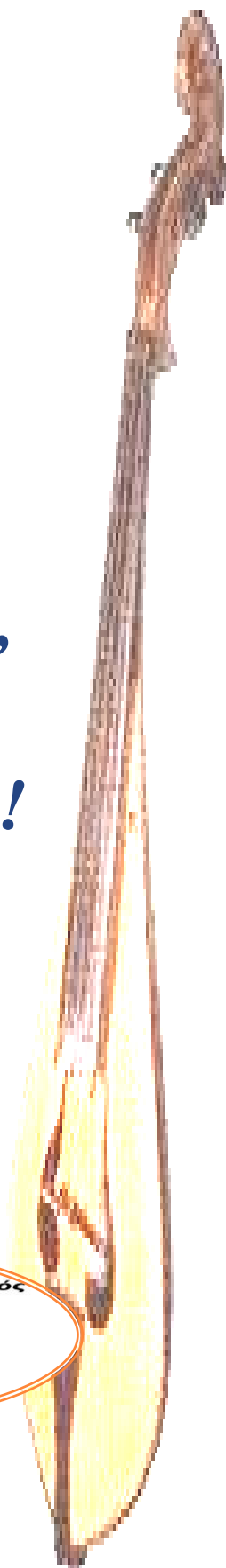

***ΚΡΗΤΙΚΗ ΜΑΝΤΙΝΑΔΑ,
ΜΙΑ ΜΙΚΡΗ ΦΡΑΣΗ,
ΕΝΑ ΜΕΓΑΛΟ ΝΟΗΜΑ!***

*Χαίρομαι που είμαι Κρητικός
και όπου σταθώ το λέω,
με μαντινάδες χαίρομαι
με μαντινάδες κλαίω.*

1ο ΕΠΑ.Λ. ΜΟΙΡΩΝ
ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ Α΄ ΤΑΞΗΣ
2013 - 2014

Η εργασία αυτή πραγματοποιήθηκε στα πλαίσια του μαθήματος της ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ της Α΄ ΤΑΞΗΣ, από τους μαθητές του 2^{ου} τμήματος του 1^{ου} ΕΠΑ.Λ. Μοιρών, στο Β' τετράμηνο του σχολικού έτους 2013-2014.

Το θέμα της είναι «ΚΡΗΤΙΚΗ ΜΑΝΤΙΝΑΔΑ, ΜΙΑ ΜΙΚΡΗ ΦΡΑΣΗ, ΕΝΑ ΜΕΓΑΛΟ ΝΟΗΜΑ»

Μαθητές :

- ΑΝΔΡΟΥΛΑΚΗΣ ΣΤΕΦΑΝΟΣ
- ΚΑΠΕΤΑΝΑΚΗΣ ΜΙΧΑΗΛ
- ΚΑΣΣΩΤΑΚΗΣ ΠΥΘΑΓΟΡΑΣ
- ΚΟΥΤΣΑΚΗΣ ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ
- ΜΟΥΣΑΔΑΚΗ ΙΩΑΝΝΑ
- ΞΕΝΑΚΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ
- ΠΕΤΡΑΚΗΣ ΖΑΧΑΡΙΑΣ
- ΣΤΕΙΑΚΑΚΗ ΔΗΜΗΤΡΑ
- ΣΧΟΙΝΑΡΑΚΗ ΚΑΤΕΡΙΝΑ
- ΦΡΑΓΚΙΑΔΑΚΗ ΕΙΡΗΝΗ
- ΧΑΜΑΛΑΚΗΣ ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ
- ΧΑΡΙΣΤΑΚΗ ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ
- ΧΟΥΣΤΟΥΛΑΚΗΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ-ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ

Ο λόγος για τον οποίο επιλέξαμε αυτό το θέμα είναι η αγάπη των κρητικών όλων των ηλικιών να εκφράζουν τον πόνο, τη χαρά, τα συναισθήματα, ακόμα και απλές σκέψεις τους με μαντινάδες.

Επειδή λοιπόν υπάρχουν στην καθημερινότητά μας, αποφασίσαμε να γνωρίσουμε λίγα πράγματα περισσότερα για τη μαντινάδα. Στη συνέχεια γράψαμε αρκετές κρητικές μαντινάδες, που τις τραγουδήσαμε με λύρα και λαούτο και τις παρουσιάσαμε στους συμμαθητές μας.

ΤΙ ΕΙΝΑΙ Η ΜΑΝΤΙΝΑΔΑ

**Πολλοί ρωτούν να μάθουνε ηντά ναι οι μαντινάδες,
αγάπη γνώση κι ομορφιά να λες με δυο αράδες.**

Η **μαντινάδα** είναι ποίημα που αποτελείται από δυο στίχους που συνήθως είναι δεκαπεντασύλλαβοι σε ομοιοκαταληξία ή και τέσσερα ημιστίχια που δεν ομοιοκαταληκτούν απαραίτητα. Αποτελεί μέσο αυθόρμητης λαϊκής έκφρασης σε αρκετά μέρη της Ελλάδας, κυρίως όμως ως κατηγορία του νησιώτικου ελληνικού τραγουδιού στην Κρήτη, που είναι ξακουστή για τις μαντινάδες της.

Ειδικότερα, η κρητική μαντινάδα διακρίνεται για την ιδιαίζουσα έκφραση, το μεστό της φράσης και αντανακλά τα αισθήματα, τη σκέψη και τη ζωή του κρητικού λαού.

Αντλεί τη θεματολογία της από ποικίλους τομείς και ανάλογα διακρίνονται σε σκωπτικές μαντινάδες, ερωτικές, ευκαιριακές και φιλοσοφικές.

Η μαντινάδα επί αιώνες συνοδεύει τους Κρητικούς σε όλες τους τις στιγμές και στις εκδηλώσεις, στο σημείο που όσοι δεν είναι από την Κρήτη την θεωρούν αποκλειστικά κρητική ποιητική δημιουργία.

ΕΤΥΜΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΜΑΝΤΙΝΑΔΑΣ

Η λέξη μαντινάδα προέρχεται ετυμολογικά από τα "μαντεύω, μαντεύομαι" απ' όπου και μάντης, μαντείο κ.α., επειδή το ποίημα μαντινάδα, όπως λέει και η ιστορία του, περιέχει χρησμό ή άλλως προμήνυμα, έκφραση απόκρισης, προαίσθημα ή συναίσθημα κ.τ.λ.

Αυτό το είδος της έμμετρης λαϊκής έκφρασης στις Κυκλάδες και ιδιαίτερα στην Απείρανθο της Νάξου λέγεται "κοτσάκι". Αντίστοιχα ονόματα αυτού του είδους είναι επίσης τα λιανοτραγούδα, οι ρίμες, τα "στιχάκια" ή τα "δίστιχα" άλλων περιοχών της Ελλάδας.

Κατά άλλους η λέξη μαντινάδα προέρχεται είτε από το βενετσιάνικο *matinada* = ιταλικά *mattino* είτε από το λατινικό *mandatum*.

Όμως αυτό το είδος υπήρχε και προ της Ενετοκρατίας όπως αποδεικνύεται σε βυζαντινό χειρόγραφο του 15ου αιώνα όπου περιέχονται τα "Καταλόγια" (βυζαντινά λαϊκά νυκτερινά τραγούδια) τα οποία και είναι μαντινάδες όπως για παράδειγμα τα δύο ακόλουθα βυζαντινά:

Εψές επερνοδιάβαινα, κόρη, εκ της γειτονιάς σου
κι η γειτονιά σου μ' ήννοιωσεν και συ κόρη εκοιμάσου.(!)

Αλλά και στην ελληνική αρχαιότητα παρατηρούνται τέτοια άσματα, του αρχαίου "κώμου" των υπερέυθυμων που κατά ομάδες μετά από γλέντι (ευωχία) περιερχόμενοι τους δρόμους τραγουδούσαν «εκωμαόδουν» τα αισθήματά τους κάτω από τα παράθυρα των εκλεκτών τους. Χαρακτηριστικό το δίστιχο του αλεξανδρινού ποιητή Καλλίμαχου που αποκαλεί την καλή του Κωνώπιον:

Ούτως υπνώσαις, Κωνώπιον ως εμέ ποιείς
κοιμάσθαι ψυχροίς τοίσδε παρα προθύροις

(=Έτσι νάδινε ο Θεός να κοιμάσαι κι εσύ Κωνώπιον όπως κι εμένα με κάνεις να ξαγρυπνώ μπρός στα κρύα σου παράθυρα)

Συνεπώς ως είδος λαϊκού τραγουδιού φέρεται να είναι αρχαίο ελληνικό.

ΠΗΓΕΣ ΚΑΙ ΑΚΤΙΝΟΒΟΛΙΑ ΤΗΣ ΚΡΗΤΙΚΗΣ ΜΑΝΤΙΝΑΔΑΣ

<http://www.erotokritos.gr/index.php?topic=getpage&pgid=29>

Μετά την τρομερή κατάληψη της Κρήτης από τους Τούρκους, παρ όλη την καταστροφική λεηλασία των πάντων, ο Κρητικός λογοτεχνικός πολιτισμός κατάφερε να επιζήσει και αυτό γιατί από την πένα των επώνυμων, πέρασε στο στόμα των ανώνυμων.

Ο Κρητικός λαός έζησε γιατί τραγούδησε για την τραγωδία και τον πόνο του, τα τραγούδια αυτά τα έκανε μαντινάδες.

Πόσοι δεν ήταν οι ανώνυμοι μαντιναδότες, άνθρωποι αγράμματοι (βοσκοί, ψαράδες, ζευγάδες, χτίστες) που ήξεραν απέξω τον Ερωτόκριτο, τη Θυσία του Αβραάμ, τη Βοσκοπούλα, κ.α., τραγουδώντας τα τα μάθαιναν από γενιά σε γενιά και πάνω σε αυτά έφτιαχναν και δικά τους δίστιχα. Στην Ελλάδα δεν έλειψαν ποτέ οι ραψωδοί, οι ποιητές, του λαού που τραγουδούσαν κάθε είδους χαρά ή λύπη ή αγώνα, σε μια γλώσσα που θεωρούνταν η ομορφότερη στην Ευρώπη. Αυτό ισχύει ιδιαίτερα στην Κρήτη.

Οι μαντιναδότες επηρεασμένοι και από τον Ερωτόκριτο, αυτοσχεδιάζουν με αξιοθαύμαστη χάρη, ζωντάνια και αισθητική ομορφιά λόγου. Πολλοί από αυτούς είναι και μουσικοί, τραγουδιστές οργανοπαίχτες και χορευτές. Οι ρίζες αυτών των μοναδικών δημιουργημάτων της Κρητικής Λογοτεχνίας δεν έθρεψαν μόνο την Κρητική μαντινάδα, αλλά στήριξαν γερά τη διαμόρφωση ενός υψηλού και γενναίου ήθους μέσα στις μαύρες μέρες της πικρής σκλαβιάς. Πολλές Κρητικές μαντινάδες είναι παρμένες απόφεις από τον «Ερωτόκριτο», και άλλες παραλλαγμένες ως προς τις λέξεις και όχι ως προς το νόημα.

Η γλώσσα τζ είν ασάλευτη, τα χείλη δε μιλούσι
τα μάθια θαμπωθήκανε, δε βλέπου μπλιο να δουσι

Πως τραγουδιέται η μαντινάδα

Ο τραγουδιστής, αρχηγός της παρέας, τραγουδάει τον πρώτο στίχο της μαντινάδας και αμέσως μετά οι υπόλοιποι επαναλαμβάνουν το δεύτερο ημιστίχιο.

Η ΜΑΝΤΙΝΑΔΑ ΣΗΜΕΡΑ

Παρότι θα μπορούσε να διαπιστώσει κανείς ότι η κρητική παράδοση δέχεται τα πλήγματα της παγκοσμιοποίησης, η μαντινάδα διατηρεί ακόμα και σήμερα ισχυρή αξία στην καθημερινότητα του Κρητικού.

Οι Κρητικοί κάθε ηλικίας επικοινωνούν, ερωτεύονται, φιλοσοφούν και γλεντούν με μαντινάδες. Σε κάθε γωνιά της Κρήτης, σε κάθε περίπτωση ακούγεται πάντα μια μαντινάδα που προσπαθεί να περικλείσει στους δυο της στίχους το απαύγασμα της ζωής.

Οι μαντινάδες λέγονται σε γλέντια με τη συνοδεία της λύρας ή χωρίς όργανα σε παρέες, στο καφενείο, σε καθημερινές συζητήσεις. Οι περισσότερες σπάνια γράφονται σε κάποιο τετράδιο και ακόμα λιγότερες τυπώνονται σε κάποιο βιβλίο. Πολλές λέγονται και ξερνιούνται, αλλά οι καλύτερες αποστηθίζονται και περνούν από στόμα σε στόμα.

ΠΟΙΑ ΜΑΝΤΙΝΑΔΑ ΘΕΩΡΕΙΤΑΙ ΚΑΛΗ

Πέρα από οποιοδήποτε αντικειμενικό κριτήριο, καλή από πολλούς θεωρείται η μαντινάδα που μπορεί να αντέξει στο χρόνο! Υπάρχουν μαντινάδες που παρότι δεν καταγράφηκαν ποτέ, πέρασαν από στόμα σε στόμα στις επόμενες γενιές και διατηρούνται μέχρι σήμερα!

Ως αντικείμενα κριτήρια θα μπορούσαμε να πούμε ότι είναι η ποιότητα και η σπανιότητα των λέξεων που χρησιμοποιούνται, το πόσο δύσκολο και επιτυχημένο είναι το ταίριασμα της ομοιοκαταληξίας και το πόσο περιεκτική σε νόημα είναι.

ΜΑΝΤΙΝΑΔΑ ΓΙΑ ΕΝΑΝ ΚΡΗΤΙΚΟ

Για έναν Κρητικό, μαντινάδα είναι κάτι παραπάνω από τον παραπάνω ορισμό, κάτι παραπάνω από μερικές αράδες λέξεις γραμμένες σε ένα κομμάτι χαρτί. Είναι τρόπος έκφρασης, είναι ιδέα, είναι τρόπος ζωής. Με μαντινάδα εκφράζει ο Κρητικός την αγάπη, τον έρωτα, τον πόνο, το χωρισμό, τη μοναξιά και κάθε συναίσθημα που πηγάζει από την ευαίσθητη κρητική ψυχή...

Χαίρομαι που είμαι Κρητικός Και όπου σταθώ το λέω

Με μαντινάδες χαίρομαι Με μαντινάδες κλαίω.

Τις μαντινάδες έρχεται να πλαισιώσει η Κρητική μουσική. Ο λυράρης, ο λαουτιέρης, μαντολινιέρης πλέκουν τα δάχτυλα τους ανάμεσα στις χορδές κι ο νους ταξιδεύει. Ταξιδεύει σε μονοπάτια και σε τόπους που μόνο η κρητική μας μουσική να το οδηγήσει.

Κρητικές μαντινάδες από τον παππού και τη γιαγιά (ανώνυμες)

<http://cgi.di.uoa.gr/~sigletos/mant3.html>

Δίπλα θα πάρω τα βουνά να βγω στον Ψηλορείτη
να καμαρώσω από εκεί την ομορφιά σου Κρήτη

Κλαίω κρυφά γιατί κανείς δε θέλω να το μάθει
πως εξανανέωσανε τα παιδικά μου πάθη

Πλατύφυλλε βασιλικέ με τα 40 φύλλα
όλοι σε τριγυρούσανε μα εγώ πάλι σε πήρα

Η νύχτα είναι βάσανο για 'κείνους π' αγαπούνε
θεέ μου και πως την επαιρνούν χωρίς να κοιμηθούνε

Το χέιλι σου το κόκκινο ήθελα να φιλήσω
μα κείνο στάζει το κρασί φοβούμαι μη μεθύσω

Αύριο θα μισέψω εγώ κι έβγα κι εσύ στο δώμα
και πές μου άμε στο καλό με το γλυκύ σου στόμα

Μια χάρη μόνο σου ζητώ κια θέλεις να την κάμεις
να έχομ' ένα όνομα με κείνη που θα πάρεις

Τώρα το φέραν οι καιροί ν' αφήνουνε πλεξούδες
κι οι άντρες τα μουστάκια τους κι ας είναι σαν αρκούδες

Ποιος ουρανός, ποια θάλασσα ποια βρύση θολωμένη
θα μου τη σβήσει τη φωτιά που μού'χεις αναμμένη;

Αν μ' αγαπάς κι είν' όνειρο ποτέ να μην ξυπνήσω
με τη γλυκάδα τ' όνειρου θέλω να ξεψυχήσω

Στον ουρανό κι αν ανεβείς στα νέφη κι αν κοιμάσαι
φτερά κι αν κάνεις να πετάς πάλι δικιά μου θα'σαι

Κρήτη τα παλικάρια σου μην τ' αλαργοξορίζεις
η ξενιτιά τα χαίρεται μα εσύ τα λαχταρίζεις

Ξεράθηκε ο βασιλικός που είχαμε ομάδα
γιατί δεν τον επότιζες κάθε πρωί και βράδυ

Η νύχτα με παρηγορεί που θέτω και κοιμούμαι
γιατί τη μέρα δε μπορώ γιατί σ' ανιστορούμαι

Πόσα παράξενα θωρεί ο ήλιος την ημέρα
και το φεγγάρι την αυγή κι ο λύχνος από σπέρας

Μέσα στο κοκλιομπάντουρο έκτισα τον οντά μου
να βάλω τη γυναίκα μου και τα πεθερικά μου

Ο κάτω κόσμος είν' κακός γιατί δεν ξημερώνει
γιατί δεν κράζει πετεινός δεν κελαηδεί αηδόνι

Μικρή μικρή σ' αγάπησα μεγάλη δε σε πήρα
να μ' αξιώσει ο θεός και να σε πάρω χήρα

Ο δυστυχής τον πόνο του έχει για μεγαλείο
κι αν του προσφέρεις τη χαρά την παίρνει για αστείο

Ένας καινούριος άνεμος φύσηξε στην καρδιά μου
να μου γιατρέψει τις πληγές που μ' άνοιξες κυρά μου

Τα δυο σου μάτια έχουνε της θάλασσας το χρώμα
και του μελιού τη νοστιμιά το όμορφό σου στόμα

Συλλογή ανώνυμων μαντινάδων

Αγάπα με να σ' αγαπώ θέλε με να σε θέλω
γιατί θε να 'ρθει και καιρός να θες και να μη θέλω

Απ' όλα τ' άστρα τ' ουρανού ένα' ναι που σου μοιάζει
που βγαίνει τα χαράματα κι όλα τα σκοτεινιάζει

Να τα χαρώ τα μάτια σου τα μαύρα τα μεγάλα
όπου σταλαματιάζουνε το μέλι με το γάλα

Χίλιες χιλιάδες κυνηγοί το νου μου κυνηγούνε
μα γω τον έχω πάνω σου και που να τονε βρούνε

Όντε θωρώ σε κοπελιά τα λογικά μου χάνω
και δεν επέρασε στιγμή να μην αναστενάζω

Τσ' απόκριες χορεύουμε πίνουμε, τραγουδούμε
βαστούμε μέχρι το πρωί δίχως να κοιμηθούμε

Όταν πεθάνει ο άνθρωπος δεν πρέπει να τον κλαίτε
να τονε κλαίτε μια φορά την ώρα που γεννιέται

Αυτός που φεύγει απ' τη ζωή πάει να ησυχάσει
αλί σ' αυτόν που έρχεται τι έχει να περάσει

Δεν πρέπει άνθρωπε ποτέ να 'χεις κακία τόση
γιατί δεν ξέρεις αύριο τι θα σου ξημερώσει

Να το θυμάσαι πάντοτε πως η ζωή είναι λίγη
και δεν υπάρχει άνθρωπος να 'ρθει και να μη φύγει

Μπορεί να βρίσκομαι μακριά μα μόνο δε μ' αφήνεις
μικρή μου και στα όνειρα παρηγοριά μου δίνεις

Στην ερημιά μου συντροφιά μου κάνεις στ' όνειρό μου
μα σα ξυπνήσω μοναχός ζω το μαρτύριό μου

Στα όνειρά μου σε θωρώ ξυπνώ κι είσαι μακριά μου
και πώς θα βρω παρηγοριά να δίνω στην καρδιά μου;

Σε κάθε χάραμα τσ' αυγής το όνειρο τελειώνει
η μέρα γίνεται φονιάς σκληρός και το σκοτώνει

Φεγγάρι χαιρετίσματα δωσ' τση στα ξένα αφού 'ναι
γιατί μπορεί τα μάθια μου να μην την ξαναδούνε

Δεν έχω άλλα δάκρυα μικρό μου να σε κλάψω
τάφο θα κάνω την καρδιά τον πόνο μου να θάψω

Θα καταντήσω αν μ' αρνηθείς μπεκρής και διακονιάρης
μα δε θ' αφήσω αζωντανό τον άντρα που θα πάρεις

Μαντινάδες για τη ζωή και τη μοίρα !

Όλα ο θεός μας τα' δωσε και όλα αυτός τα παίρνει
ποτέ δε ξέρει ο άνθρωπος η μοίρα πως τα φέρνει

Στη μοίρα γράφω από μικιός λίγη χαρά να φέρει
ώσπου έμαθα από την ζωή πως γράμματα δεν ξέρει

Μοίρα χαρές δε μου 'δωσες μα δε σου διακονούμαι
μα έχω το δικαίωμα να σου παραπονούμαι

Μοίρα σκληρή και άδικη δεν σκέφτεσαι κανένα
χωρίζεις μάνες και παιδιά κι αδέρφια αγαπημένα

Μια πέτρα χτίζω, δυο χαλάς μοίρα μου ανάθεμά σε
κι αφού θωρείς πως με πονάς γιάντα δε με λυπάσαι

Παιχνίδια παίζει η μοίρα μου και πάντα αυτή κερδίζει.
Φαίνεται ήτανε γραφτό την τύχη μου να ορίζει

Χαρές που δεν περίμενα τα μάθια μου θωρούνε
χίλια συγγώμη μοίρα μου που σου παραπονούμαι!

Ήθελα μοίρα άνθρωπος να 'σουν να νοιώθεις πόνο...
Και μοίρα εγώ τα όνειρα που κάνεις να σκοτώνω...

Απ' όταν εγεννήθηκα η μοίρα μου με δέρνει
κι ακόμη και στον ύπνο μου όνειρα πόνου φέρνει

Μάθε καρδιά μου να αγαπάς εκεί που σαγαπούνε
Και όχι εκεί που παίζουνε μαζί σου και γελούνε.
(Σ. Κ.)

Όσα θυμάσαι από την ζωή τα λένε οι αναμνήσεις
μα πως το λένε το όνειρο που σβήνει πριν το ζήσεις.

Φιλία λέξη ιερή απού ανθίζει σπανίως
μα αν ανθίσει μια φορά κρατάει αιωνίως.

Πάψε να χτίζεις όνειρα με άμμο στ' ακρογιάλι
μπορεί το κύμα να' φυγε μα η μπόρα θα' ρθει πάλι

Δυο μάνες έχω στη ζωή η μια μέ'χει γεννήσει
Στην Κρήτη όμως με' δοκε για να μεγαλουργήσει!

Άμα σ' αρέσουν τα λεφτά άμε να βρεις λεφτάδες
γιατί σ' εμένα δεν θα βρεις μονάχα μαντινάδες!

Παίξε μια μπάλα του αετού κί'ατονε βρεις και πέσει
θα είναι υπερήφανος εις στου νεκρού τη θέση!

Φαίνεται να περνά καλά άνθρωπος σαν πεθάνει
Για δε νεγιαγίρε κανείς παράπονο να κάνει!

Μαντινάδες για την αγάπη - έρωτα - πόνο !

Εκούρασα τα μάτια μου γιαυτό είναι δακρυσμένα
να συγκεντρώνω συνεχώς το βλέμμα μου σε σένα

Σαν δυο αστέρια τ' ουρανού είναι τα δυο σου μάτια
κι όταν κοιτάζουν μια καρδιά την κάνουνε κομμάτια

Και το φεγγάρι ζήλεψε τη λάμψη των ματιών σου
και κρύφτηκε που ντρέπεται να στέκεται ομπρός σου

Μια μαντινάδα θα σου πω και ας μη κατέω άλλη
τα δυο σου μαθια όντε θωρώ πάντα με πιάνει ζάλη

Φωτιά μεγάλη πυρκαγιά σκορπά κάθε ματιά σου
και μέσ την φλόγα καίγεται όποιος βρεθεί κοντά σου

Έχουν ταλέντο και μπορούν τα μάτια να μιλούνε
κι ας λένε ότι τα' χουνε μόνο για να θωρούνε

Ο κόσμος είναι άσχημος μπροστά στα δυο σου μάτια
και όταν τα βλέπω αγάπη μου με κάνουνε κομμάτια

Τα μάτια σου τα όμορφα θάλασσας έχουν χρώμα
κ' ολόιδια σ' όλη την γη δεν έχω δει ακόμα.

Μικρό μου η κάθε σου ματιά το πα και φώναξά το
πως είναι σφαίρα πιστολιού και κάνει μπαμ και κάτω.

Τα μάτια μου τα ρώτησα γιατί κοιτούν εσένα
και εκείνα μου απάντησαν πως είναι μαγεμένα!

Το σ' αγαπώ να σου το πω φοβάμαι και διστάζω
ασχέτως πως το ομολογώ στιγμές που σε κοιτάζω.

Εγώ την λέξη σ' αγαπώ την έχω καταργήσει
Γιατί την είπα μια φορά και έχω πληγές ανοίξει.

Φουρτουνιασμένο πέλαγος μοιάζει το κοίταγμα σου
Και εγώ μαι ακυβέρνητο καράβι στα νερά σου.

Θα θελα να μαι διάλογος μα να μαι πιο μεγάλος
να σου την πάρω την ψυχή να μην στην πάρει άλλος
(Ε.Φ)

Φεγγάρι που σαι στα ψηλά αμε στην κάμαρα του
και πες του χαιρετίσματα από την κοπελιά του.

Θα θελα να μουν γιασεμί στον κήπο της Ρεθύμνης
να ρχεσαι να μυρίζεσαι κι ελπίδες να μου δίνεις.

Νάμουναι και ήντα νάμουναι αγιοκωσταντινάτο
που το φορεί στο μπέτη του και αληθινά αγαπά το.

Φεγγάρι που σαι στα ψηλά πες μου κοντο του λείπω;
ή ρίχνω τα άστρα με τις ευχές άδικα του αδίκου.

Στην αλυσίδα που φορείς και στον σταυρό που έχεις
κρέμομαι εγώ και όχι ο σταυρός φώς μου να το κατέχεις.

Ε κακομοίρα κοπελιά και ηντάνε το μυαλό σου
απού θαρρείς πως θα γενεί το αντράκι μου δικό σου.

Φουρτουνιασμένε μου σεβντά και όνειρο ξομπλιαστό μου
μόνο να ρθεις στην σκέψη μου γελά το πρόσωπο μου.

Να πείς στο νεό σου δεσμό πως άμα θέλω σε έχω
απλά σε αγάπες ψεύτικες εγώ δεν συμμετέχω.

Σαν είναι η κοπελιά ξανθιά έχει μεγάλη χάρη
μα ένα φιλί μελαχρινής σε στέλνει στο φεγγάρι.

Αφού περνάς απου περνάς γιάντα περνάς με φόρα
πέρνα αν θες σιγά σιγά να σε θωρώ πολύ ώρα.

Όταν κοιτάζεις κοπελιά και ρίχνεις την ματιά σου
στην χαλαλίζω την καρδιά στα χέρια τα δικά σου.

Για μια μελαχρινή πονώ μα μια ξανθιά θα πάρω
να βάλω τη μελαχρινή στον γάμο μου κουμπάρο.

Μπορώ όταν είσαι δίπλα μου απ την αρχή να ζήσω
και να διαγράψω τα παλιά με πείσμα να τα σβήσω.
(Ιωάννα Μουσαδάκη)

Στα χειμαδιά με τσι βοσκούς και με τα ζά παρέα
θα μείνω κ απ τσι σκέψη σου θα φύγω την ιδέα .

Ο καπετάνιος των πουλιών και ο κοζαλής της φύσης
είσαι περήφανε μου αιτέ ανατολής και δύσης.

Σαν λέξη μόνο τη χαρά έμαθα να γνωρίζω
Μα όταν σε βλέπω μ'άλλονε μου'ρχεται να δακρύζω

Τη σκέψη για συντροφιά έχω κοντά μου πάλι
Κίναι ο στεναγμός κοντός αφού ίσου θα σε βγάλει

Ίντα θα κάμω μάτια μου που όλο σε γυρεύω
Μα εσύ δεν είσαι πουθενά και μόνος μου παλεύω

Όταν δεν έχεις τι να πεις μην ενοχλείς τις λέξεις
Κι αδέ βαστάς τα μυστικά με το σεβντά μη μπλέξεις

Στο τόπο που πα σ'αγαπώ δεν θέλω να περάσω
Όταν σου είπα πως ποτέ δε θέλω να σε χάσω

Να' μουναι Θεέ μου θάλασσα και εσύ να είσαι άμμος
να νυχτοξημερώνομαι στο στήθος σου απάνω

Είσαι σεβντάς μες την καρδιά που δύσκολα θα σβήσει
Ήθελα και να κάτεχα πότε θα με αφήσει

Ο κάθε αναστεναγμός φωνάζει το όνομά σου
Γιατί είναι λίγες οι στιγμές που έζησα κοντά σου

Σαν τον κισσό μεγάλωσε και ρίζωσε ο σεβντάς σου
Και τύλιξε μου την καρδιά κλαδιά του έρωτα σου

Πονώ μα πόνο δεν γροικώ θρηνώ μα δεν στενάζω
Και του σεβντάς σου τσι καημούς τραγούδι εγώ τσι σάζω

Πέτρα θα κάμω την καρδιά άλλο αίμα να μην στάξει
Γιατί την πλήγωσες βαθιά με του σεβντά τα λάθη

Λείπουν τα αστέρια του ουρανού λείπεις και εσύ καρδιά μου
Ήντα θα κάμω το σεβντά απούσαι μακριά μου

Στη θύμισή σου μπρε σεβντά νιώθω τσι' οργής τον πόνο
Να σου ξεχάσω δεν μπορώ για κιονα μαραζώνω

Παλιού καιρού μου ανάμνηση έλα κοντά μου πάλι
Μα δεν επήρε στην καρδιάς ποτέ τη θέση άλλη

Τον αμαθιών σου αγάπη μου το βλέμμα με σκλαβώνει
Και τον σεβντά μες την καρδιά για σ'ένα δυναμώνει

Ήθελα μόνο μια στιγμή κοντά σου να'μαι πάλι
Να λιώνω γω σαν το κερί μες την δική σου αγκάλη

Βάλε με μέσα στο όνειρο κι ύστερα ας ποθάνω
Τουλάχιστον θα κοιμηθώ στην αγκαλιά σου απάνω

Απ'του σεβντά σου το κρασί που'πινα μ'έχει φθείρει
Κί'μαι μπεκρής κι εσύ κρασί σε αλλουνού ποτήρι

Η σκέψη σου με τυραννά κάθε φορά που θέτω
Και άλλο τώρα αγαπás καρδιά μου υποθέτω

Με το σεβντά που μ'άφησες μερόνυχτα να κλαίω
Αφού είναι αγάπη μου από σε και ευχαριστώ θα λέω

Όσο αλάργο και να πας η σκέψη μου κλουθά σου
Γιατί δεν θέλει να σκορπά την ώρα της μακριά σου

Σου έχω έτοιμη αγκαλιά που ο έρωτας κουρνιάζει
Έλα κι εσύ και κούρνιασε φόβος να μην σε νοιάζει

Μια θάλασσα η αγάπη μου και σ'είχα στον αφρό της
μα εσύ βαθιά με πέταξες και βλέπω το βυθό της

Νά'χα του θεού την δύναμη πίσω να σε γυρίσω
κί'όλα τα λάθη που'καμα στο παρελθόν να φήσω

Αν είσαι όνειρο πες το μου τα μάτια μου μη κλείσω
για θα ξυπνήσω ξαφνικά και δε θα σ' αντικρύσω

Κοιμήσου εσύ σαν όνειρο και 'γώ θα σε προσέχω
σαν άγγελος θα 'ρθω τ' ουρανού κι ας ξέρω πως δεν σ' έχω.

Αιτία είναι τα όνειρα, τα βράδια που κοιμάμαι,
γιατί σε παίρνω αγκαλιά και τα παλιά θυμάμαι.

Μη ξαναρθείς στο όνειρο γιατί κακό μου κάνεις,
άσε με μόνο να χαρείς προτού να με πεθάνεις.

Κοιμάμαι και ονειρεύομαι πως είσαι στη δουλειά σου
Και γω, στέλνω μηνύματα, για να βρεθώ κοντά σου.

Θέλω να ζω στο όνειρο που έφτιαξα για σένα
κι ας το ' χεις κάνει φεύγοντας συντρίμια σκορπισμένα.

Δεν ξανακάνω όνειρα γιατί όλα τους πεθαίνουν
και είναι μόνο οι καημοί μες την καρδιά που μένουν.

Όνειρα δίχως νόημα έκανα εγώ μαζί σου
γι' αυτό σ' αφήνω μοναχό και φεύγω απ' την ζωή σου.

Νατα' ναι τρόπος να παιχτεί ο έρωτάς μας έργο
τότε μονάχα θέλα ειδείς, το πόσο σε λατρεύω !

Ήθελα να μOUNα εγώ η πρώτη σου αγάπη
να μη γνωρίζανε ποτέ τα μάθια σου το δάκρυ!

Έρωτα και καρα σεβντά τα μάτια σου σκορπώνε
γι' αυτο είναι μελαχολικοί αυτοί που σ' αγαπούνε!

Καρδιά μου ανεκτίμητη φοβούμαι μη σε χάσω
Και δεν υπάρχει αντάλλαγμα στη γη να σ' αγοράσω!

Ποιο μέλι και ποια ζάχαρη την έχουne τη γλύκα
αφού εγώ τα χείλη σου πιο νόστιμα τα βρήκα!

Λένε πως είναι στ' ορανους άγγελοι και περούνε
Μα γω συχνά τσι συναντώ στη γη να περπατούνε!

Πήρα του δρόμο του σεβντά πάρε και σι το ίδιο
Και κάπου θα παντίξωμε βιολάκι μου πιτίδιο!

Η σκέψη μου θα πάει αλλού και σένα θα ξεχάσει
όντε τρυπήσει η θάλασσα και το νερό τσι χάσει!

Φαίνεται να ταν σφάλμα μου καρδιά μου ν' αγαπήσω
μια βιόλα που δεν πρόκειται ποτέ μου να μυρίσω!

Ο έρωτας μας κοπελιά κακοβολιά και βάτι
μα δεν αλλάζει η καρδιά δρόμο αναθεμάτη!

Βιόλα μου μην θαρέβιεσαι στι ζώνης μου τα κρούσα
γιατί θα σύρεις βάσανα οσά την Αρετούσα!

Δίχτυ αυτό που βάνουνε στα γήπεδα θα βάλω
Να περιφράξω τη καρδιά για δε την κουμαντάρω!

Πονώ και κρύβω τον καημό γελώ μα νιώθω πόνο
άχι μόνο να μπόρουνα να γύριζα το χρόνο

Δε λέω τσ' αγάπης ύμνους μπλιό παρά μονό του πόνου
αγάπη την εγνώρισα μα δα 'ναι σειρά του πόνου.

Να μη μου δώσεις Θε μου μπλιο άλλη ζωή να ζήσω
τη μοναξιά, τον χωρισμό αμοναχό ν'αφήσω

Δώσε μου Θε μου δύναμη να βγω από τον πόνο.
Κάνε να κλείσουν οι πληγές με μια σου σκέψη μόνο

Εγώ έχω μάθει την καρδιά το δάκρυ της να κρύβει
και μόνο το χαμόγελο στο πρόσωπο να δείχνει.

Παλεύω με την σκέψη μου αφού δεν μου αφουκράται
παλιές αγάπες που 'χάσε τσ'αρέσει να θυμάται

Πάρε το μπλιό απόφαση μες τη καρδιά να μένεις
ντουκιάνι τη κατάντησες να μπαίνεις και να βγαίνεις

Την αφορμή αφού πονώ δεν τηνε φανερώνω
να μην το μάθει και χαρεί όποιος μου δίνει πόνο.

Μαντινάδες διάφορες

Ευθύνη να'σαι κρητικός μα νασαι κι ομιλίτης
για ναποδείξεις πως τιμάς τα χώματα τσι Κρήτης!

Να μπόραγα να αγοράζα μια μέρα τον πλανήτη,
να του αλλάξω τ' όνομα να τονε βγάλω ΚΡΗΤΗ..

Ευχή θα κάμω σα θα δω να πέσει ένα αστέρι
γλίγορα στην παρέα μας και πάλι να σε φέρει!

Και δε μπορώ και δε βαστώ μακριά σου να 'μαι τώρα
και δα με παίρνει ο στρατός να πηρετώ την χώρα!

Τσουνάμι να γενεί η χαρά με τον καινούργιο χρόνο,
να σου κλουθεί όπου κι αν πας να πνίγει κάθε πόνο.

Μοίραζε μοίρα βάσανα μα μοίραζε στα ίσα
και όχι στον ένανε λιψά και στ' αλλουνού περίσσα.

Θα παραιτήσω το σχολειό να πάω στο μιτάτο
να αρμέγω, να τυροκομώ το γάλα των προβάτω!

Όταν περνάς απ' το στενό να μη γλακάς με φόρα
γιατί δεν έχεις ABS και είναι κατηφόρα!

Αγάπη είναι ν αγαπάς πιο πάνω απ τη ζωή σου
και την καρδιά σου να ρωτάς κι όχι τη λογική σου

Αν είχε η καρδιά μυαλό ποτέ δε θα πονούσε
εκείνο που μας αγαπά εκείνο θ αγαπούσε!

Εσύ μου λες πως μ αγαπάς κι εγώ πως σε πιστεύω
ακόμα και το ψέμα σου έμαθα να λατρεύω!

Πες μου τη λέξη σ αγαπώ πως θέλεις να στη λέω
με τι να συνοδεύεται με γέλιο ή θες να κλαίω;

Κι άμα σ αρέσει να πονώ χάρη θα στο ζητήσω
να με πληγώνεις πιο συχνά για να σ ευχαριστήσω!

Έφυγες μα δεν έφυγα πρόδωσες μα θα μείνω
κι όταν αγάπη χρειαστείς ζήτα μου να σου δίνω!

Στην αλυσίδα που φορείς και στο σταυρό που έχεις,
κρέμομαι εγώ κι όχι ο Χριστός φως μου να το κατέχεις!

Γιατί τη θέση του Χριστού επήρα στο σταυρό σου
να με φορείς απάνω σου να μ' έχεις φυλαχτό σου!

Δώσε μου κάτι άχρηστο κι ασήμαντο για σένα
να κάνω αγάπης φυλαχτό να το κρατώ για μένα!

Πόσο μωρό μου σ' αγαπώ κι ένας στραβός το βλέπει
κι εσύ μου λες δεν γίνεται δεν κάνει και δεν πρέπει

Ήθελα να μουνα τυφλός αρκεί να ξέρω μόνο
πως θα κρατάς το χέρι μου να περπατώ στο δρόμο

Ήθελα να μουνα μουγγός και να σε συναντήσω
και να ναι η λέξη σ' αγαπώ αιτία να μιλήσω

Με μια φωτογραφία σου κοιμάμαι κάθε βράδυ
μου είναι χαρτί και δεν μπορεί για να μου δώσει χάρδι

Αν αισθανθείς στον ύπνο σου κάτι να σε παιδεύει
μη φοβηθείς η σκέψη μου είναι και σε χαϊδεύει

Μη φοβηθείς αν αισθανθείς κάτι στα σωθικά σου
εγώ σκαλίζω για να βρω μια θέση στην καρδιά σου

Εις το δημοτικό σχολειό πήγα ως την πρώτη τάξη
κι όμως η ψεύτρα η ζωή μου χει πολλά διδάξει

Γυμνάσιο και λύκειο δεν έχω τελειωμένο
τα βάσανα καθηγητή μ' έχουνε καμωμένο

Κι όταν θα μπω στην εκκλησιά ως κι οι εικόνες κλαίνε
και σα με δούνε καλώς τονε τον δυστυχή μου λένε

Επήγα ν' ανάψω ένα κερί στην εκκλησιά για μένα
κι ύστερα το μετάνιωσα και τ' άναψα για σένα

Πήγα ν' ανάψω δυο κεριά μα βρήκα μόνο ένα
και σκυψα και προσκύνησα και τ' άναψα για σένα!

Ένα κερύκι ένα κορμί μια διαφορά έχουν μόνο
το ένα λιώνει από τη φωτιά και τ άλλο από τον πόνο

Επήγα πάλι στου γιατρού γιατί πονεί η καρδιά μου
και τη μορφή τση μου δειξε το καρδιογράφημα μου.

Ερώτηξα τον το γιατρό γιά ηντα πονεί η καρδιά μου
και μου πε πιο συχνότερα να σε θωρώ κερά μου.

Σκίσε γιατρέ τις συνταγές και άμε στη δουλειά σου,
μα τη δική μου πάθηση δε γράφουν τα χαρτιά σου.

Έγινα οργάνων δωρητής μα έδωκα μόνο μάτια
για δε μεταμοσχεύονται καρδιές που ναι κομμάτια.

Έγινα δότης μα οι γιατροί δεν βρήκανε την καρδιά μου
πριν μήνες την εχάρισα στον ίδιο τον φονιά μου

Αλλάζει θέση η καρδιά και στα δεξιά ριζώνει
να μη τη βρίσκει η καθεμιά να μου τηνε πληγώνει.

Σε άγιο δισκοπότηρο το δάκρυση θα κλείσω
την ώρα που θα ξεψυχώ, μ αυτό να κοινωνήσω.

Όμως πολλοί θα προβληματιστούν όταν θα με κηδένε
γιατί θα δούνε πρώτη φορά μάτια νεκρού να κλαίνε.

Μα ανε ποθάνω κι ακουστεί φτερούγισμα κοντά σου
θα΄ναι η ψυχή μου απού ποθεί να μπει στην αγκαλιά σου.

Παίξε μου χίλιες μαχαιριές μα στρίψε το μαχαίρι
θα ναι γλυκός ο θάνατος απ το δικό σου χέρι.

Να μουνα ανθός στο κήπο σου και να κοπώ από σένα
για να με βρει κι ο θάνατος σε χέρια αγαπημένα.

Ανε πιστεύεις στο Θεό μη μ' αρνηθείς κερά μου,
πριν σ αγαπήσω τα 'ξερες τα ελαττώματα μου.

Οντα θα νιώσεις τι θα πει αγάπη και πονέσεις
όλα τα λάθη απού καμα θα μου τα συγχωρέσεις.

Χίλια χατίρια τση κανα και χάλασα τση ένα
και για τα λίγα επήγανε και τα πολλά χαμένα.

Χατίρι μια, χατίρι δυο, χατίρι τρεις χατίρι
μα η απονιά τση το βαστά κλειστό το παραθύρι.

Κάποτε όρκο δώσαμε μην δουν το χωρισμό μας
και αφήσαμε και πέρασε αγάπη μου, των εχθρών μας.

Ίσως δεν ήτανε γραφτό εγώ να ζω μαζί σου
όμως θα είμαι η πιο γλυκιά στο κόσμο ανάμνηση σου.

Ώστε να ζεις όπου και αν πας θα είμαι η σκιά σου
θα προσπαθείς μα θα'ναι αργά να βγω από την καρδιά σου.

Χωρίς να το καλοσκεφτώ σε έβαλα στην καρδιά μου
μα επλήρωσα την ακριβά την περιέργεια μου.

Μπορώ να ζήσω νηστικός και άνυδρος να απομείνω
μα δίχως την αγάπη σου στο κόσμο ίντα θα γίνω.

Φαντάστηκα τον ουρανό δίχως αστέρι ούτε'να
μα δε φαντάστηκα ποτέ ζωή χωρίς εσένα.

Πηγές μακριά και δε μπορεί η σκέψη να σε φτάσει
μα η θύμηση σου κάθε αργά μέσα στο νου κοιτάζει.

Λησμόνησε με εαν μπορείς και εγώ θα προσπαθήσω
με τσαναμνήσεις τσόμορφες όπως μπορώ θα ζήσω.

Λησμόνησε τα τα παλιά ξέχνα τα περασμένα
αφού άλλο δρόμο χάραξε η μοίρα στο καθένα.

Η κακομοίρα η μάνα μου πάντα παράγγελνε μου
της μαυρομάτας το στενό μην το περνάς η-γιε μου.

Η manά μου με ανάθρεψε χωρίς να με πληγώσει
όμως εσύ με σκότωσης που σου'χα αγάπη τόση.

Που να'σαι, που να βρίσκεσαι πια χέρια σε ορίζουν
σε σκέφτομαι και άθελα τα μάθια μου δακρύζουν.

Δε θέλω να γενώ φονιάς μα 'ρθε στιγμή να γίνω
φώς μου σε ξένη αγκαλιά να ζήσει δε σ' αφήνω.

Δε με τρομάζει ο θάνατος γιατί τον έχω ζήσει
όταν τον παρακάλουνα να με ξαναγαπήσει.

Δε με τρομάζει ο θάνατος μπροστά σε τόσους άλλους
στον έρωτα σου γνώρισα θανάτους πιο μεγάλους.

Κάθε ματιά σου μπιστολιά κάθε σου γέλιο σφαίρα
μ' ετσα ψυχρό εκτελεστή πως θα τα βγάλω πέρα.

Ακόμη και στα όνειρα θέλει να υποφέρω
ρωτώ τονε ανε μ' αγαπά και λέει μου δεν ξέρω.

Μικιό κοπέλι ο έρωτας με κάνει κάθε τόσο
και θα ποθάνω στη ζωή χωρίς να μεγαλώσω.

Έφυγες και τα μάθια μου κλαίνε για το χαμό σου
και ζουν μονάχα για να δούν φώς μου το γυρισμό σου.

Έβαλε ο θεός την τέχνη του τα κάλλη σου να φτιάξει
Και δε μπορεί στην ομορφιά κανέννας να σε φτάξει.

Είμαι στο χείλος του γκρεμού και ενώ αυτός μπορούσε
να με κρατήσει μ' άφησε και ειρωνικά γελούσε.

Η μοίρα μου χαμογελά μα δε τσι δίνω βάση
γιατί με χει στο παρελθόν πολλές φορές γελάσει.

Ήθελα να μαι δάκρυ σου μα τσι χαράς που λένε
γιατί δε θέλω από καημό τα μάθια σου να κλαίνε.

Ένα σου γέλιο είναι αρκετό το όνειρο ν' αναστήσει
που του χει η μοίρα από καιρό τη ζήση του στερήσει.

Ποιος ουρανός δε θάθελε να σε έχει για αστέρι
να του μιλάς να γίνεται η νύχτα μεσημέρι

Ο Κρητικός σαν αγαπά τη μαντινάδα βγάνει,
το πόνο απ' ούχει στην καρδιά τραγούδι τονε κάνει.

Κρήτη, με τα ψηλά βουνά, με τσ' εύφορες πεδιάδες,
τσι ρίμες, τα ριζίτικα και με τσι μαντινάδες.

Κρήτη, πατρίς του Μίνωα του Βενιζέλου μάνα
χωρίς εσένα δεν χτυπά τση λευτεριάς καμπάνα

Ότι και να 'χει ο Κρητικός με λόγια δεν το λέει,
με μαντινάδες χαίρεται, με μαντινάδες κλαίει

Όλος ο κόσμος απ 'τη μια και η Κρήτη απ 'την άλλη
πανάθεμα τη ζυγαριά στην Κρήτη γέρνει πάλι!

Κρήτη του κόσμου αρχόντισσα τση λευτεριάς ξομπλιάστρα
που σ' αγκαλιάζει η θάλασσα και σε φιλούνε τ' άστρα

Η αρχοντιά κι η λεβεντιά στη χώρα δεν πουλιέται,
μα δίνεται στον άνθρωπο την ώρα που γεννιέται.

Η μαντινάδα η Κρητικιά δίδει ζωή στο γλέντι,
χάρη πρεπειά στην κοπελιά κι αέρα στον λεβέντη.

Δεν αποφεύγει ο άνθρωπος τις μοίρας τα γραμμένα
με τη σειρά τους έρχονται τον βρίσκουν ένα ένα

Άμα σας ερωτησουνε το τι θα πει φιλία
απάντηση στο ερώτημα δεν βρίσκεις με τη μια

Φίλο δεν κάνω όποιο βρω και μου χαμογελάσει
αν δεν τον έχω σε χαρές και πίκρες δοκιμάσει

Η πίστη κάνει τον παπά κι η τέχνη τη ξυφάντρα,
η γνώση τον καθηγητή κι η λεβεντιά τον άντρα.

Η ρίζα θρέφει τη κορφή κι η ρίζα τη ξεραίνει,
κι ας βρίχνεται στη γης χωστή και καταφρονεμένη.

Ήθελα να 'χα δυο καρδιές δυο γνώμες στο κεφάλι,
σαν θα λυπόμουν με τη μια να 'χαιρα με την άλλη.

Αν έχω εγώ αισθήματα και 'χω περίσες χάρες
φταίει που είμαι γέννημα και θρέμμα από τσι ΚΑΜΑΡΕΣ!!!!!!!

Ο Κρητικός σαν αγαπά τι μαντινάδα βγάνει,
το πόνο απ'ούχει στην καρδιά τραγούδι τονε κάνει!!!

Αν είσαι άντρας δυνατός έλα στην πάνω ρίζα
Γέργερη, Νύβριτος, Ζαρός, Καμάρες και Βορίζα!!!

Κρήτη την ιστορία σου όποιος την εδιαβάσει
αν είναι φίλος θα χαρεί, αν είναι εχθρός θα σκάσει!!!